EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30.7.2024
COM(2024) 348 final

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o pokroku dosaženém při provádění směrnice (EU) 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší

1. ÚVOD

Směrnice (EU) 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší (dále jen „směrnice“) je jedním z legislativních nástrojů, které přispívají k dosažení cílů akčního plánu pro nulové znečištění v oblasti znečištění ovzduší do roku 2030 ([1]). Směrnice stanoví pro každý členský stát EU národní závazky ke snížení emisí pro období 2020–2029 a ambicióznější závazky pro období od roku 2030. Zaměřuje se na pět látek znečišťujících ovzduší, které mají významné negativní dopady na lidské zdraví a životní prostředí, jimiž jsou: oxid siřičitý (SO_2), oxidy dusíku $(NO)_x$), nemethanové těkavé organické sloučeniny (NMVOC), amoniak (NH_3) a jemné částice ($PM_{2,5}$).

Směrnice vstoupila v platnost dne 31. prosince 2016 a s účinkem od 1. července 2018 zrušila směrnici 2001/81/ES ([2]) o národních emisních stropech pro některé látky znečišťující ovzduší. Směrnice stanoví národní závazky ke snížení emisí znečišťujících látek vyjádřené jako procento emisí každé znečišťující látky ve výchozím roce 2005. Tyto závazky platí od roku 2020, přičemž údaje o emisích se poprvé vykázaly v roce 2022.

Závazky ke snížení emisí pro období 2020 až 2029 podle směrnice odpovídají závazkům ke snížení emisí pro rok 2020 a roky následující přijatým EU a jejími členskými státy podle revidovaného Göteborského protokolu ([3]) k Úmluvě Evropské hospodářské komise OSN o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států ([4]). Směrnice tyto mezinárodní závazky provádí do práva EU a stanoví ambicióznější závazky pro období od roku 2030.

Směrnice se zabývá celkovými národními emisemi. Je součástí právního rámce EU pro čisté ovzduší společně se směrnicí (směrnicemi) EU o kvalitě vnějšího ovzduší ([5]) a právními předpisy EU upravujícími znečišťování ovzduší u zdroje ([6]). Účinné provádění právních předpisů o čistém ovzduší je nezbytné pro dosažení dvou cílů akčního plánu pro nulové znečištění ovzduší týkajících se ovzduší pro rok 2030, tj.: i) snížení zdravotních dopadů znečištění ovzduší (vyjádřených jako předčasná úmrtí v důsledku znečištění částicemi $PM_{2,5}$) v EU o více než 55 % a ii) snížení rozlohy ekosystémů, kde znečištění ovzduší ohrožuje biologickou rozmanitost, o 25 % (ve srovnání s úrovní v roce 2005).

([1]) COM(2021) 400 final.

([2]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/81/ES ze dne 23. října 2001 o národních emisních stropech pro některé látky znečišťující ovzduší (Úř. věst. L 309, 27.11.2001, s. 22).

([3]) Protokol o omezování acidifikace, eutrofizace a přízemního ozonu z roku 1999 k Úmluvě o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států ve znění změn ze dne 4. května 2012 (pozměněný Göteborský protokol). http://www.unece.org/env/lrtap/status/lrtap_s.html

([4]) Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států z roku 1979. https://www.unece.org/environmental-policy/conventions/envlrtapwelcome/the-air-convention-and-its-protocols/the-convention-and-its-achievements.html

([5]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/50/ES ze dne 21. května 2008 o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu (Úř. věst. L 152, 11.6.2008) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/107/ES ze dne 15. prosince 2004 o obsahu arsenu, kadmia, rtuti, niklu a polycyklických aromatických uhlovodíků ve vnějším ovzduší (Úř. věst. L 23, 26.1.2005). Komise navrhla revizi těchto směrnic dne 26. října 2022 (COM(2022) 542 final/2). Rada a Parlament dosáhly politické dohody o revidované směrnici na začátku roku 2024 (https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/02/20/air-quality-council-and-parliament-strike-deal-to-strengthen-standards-in-the-eu/).

([6]) Přehled je k dispozici na adrese: https://environment.ec.europa.eu/topics/air/air-pollution-key-sectors_en

Členské státy měly směrnici (EU) 2016/2284 plně provést (tj. začlenit do vnitrostátních právních předpisů) do 1. července 2018.

Komise v souladu s článkem 258 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) reagovala na osm případů opožděného oznámení o provedení směrnice zasláním výzev dopisem. Všech osm případů již bylo uzavřeno.

Komise ověřila soulad oznámených vnitrostátních opatření a zahájila devět řízení o nesplnění povinnosti, jelikož vnitrostátní právní předpisy nebyly v souladu s požadavky směrnice. Všechna tato řízení až na jedno ([7]) již byla uzavřena.

Podle čl. 11 odst. 1 směrnice má Evropská komise povinnost informovat Evropský parlament a Radu o pokroku dosaženém při provádění.

První zpráva o provádění byla zveřejněna v roce 2020 ([8]). Tato druhá zpráva se vydává čtyři roky po předchozí zprávě, jak požaduje článek 11 směrnice. Představuje dosavadní pokrok při provádění směrnice a obsahuje hodnocení jejího přínosu k dosažení cílů stanovených v článku 1. Přesněji řečeno, ustanovení čl. 11 odst. 1 směrnice od Komise vyžaduje, aby předkládala zprávy o dosaženém pokroku, pokud jde o:

- orientační úrovně emisí a závazky ke snížení emisí uvedené v článku 4, a případně včetně důvodů jakéhokoli nedodržení,
- úrovně kvality vnějšího ovzduší v souladu s pokyny týkajícími se kvality ovzduší vydanými Světovou zdravotnickou organizací,
- cíle EU v oblasti biologické rozmanitosti a ekosystémů v souladu se 7. akčním programem pro životní prostředí.

Ustanovení čl. 11 odst. 1 rovněž vyžaduje, aby Komise:

- určila další opatření, která jsou na úrovni EU a členských států nezbytná k dosažení těchto cílů,
- podala zprávu o využití finančních prostředků EU na podporu opatření přijatých za účelem splnění cílů směrnice,
- předložila výsledky přezkumu národních programů omezování znečištění ovzduší a jejich aktualizací v souladu s čl. 10 odst. 1 třetím pododstavcem ze strany Komise,
- zhodnotila zdravotní, environmentální a socioekonomické dopady této směrnice.

Ustanovení čl. 11 odst. 2 dále vyžaduje, aby Komise prověřila potřebu dalších opatření, včetně možných legislativních opatření, pokud je ve zprávě uvedeno, že nedodržení orientačních úrovní emisí a závazků ke snížení emisí by mohlo být způsobeno neúčinnými právními předpisy EU v oblasti zdrojů znečištění, včetně jejich provádění na úrovni členských států.

Čtvrtý výhled pro čisté ovzduší, plánovaný na konec roku 2024, který navazuje na předchozí výhledy ([9]), doplní tuto zprávu poskytnutím informací o trajektorii plnění. Konkrétně bude ve výhledu pro čisté ovzduší 2024 uvedeno podrobné analytické posouzení toho, nakolik členské státy a EU jako celek plní závazky směrnice ke snížení

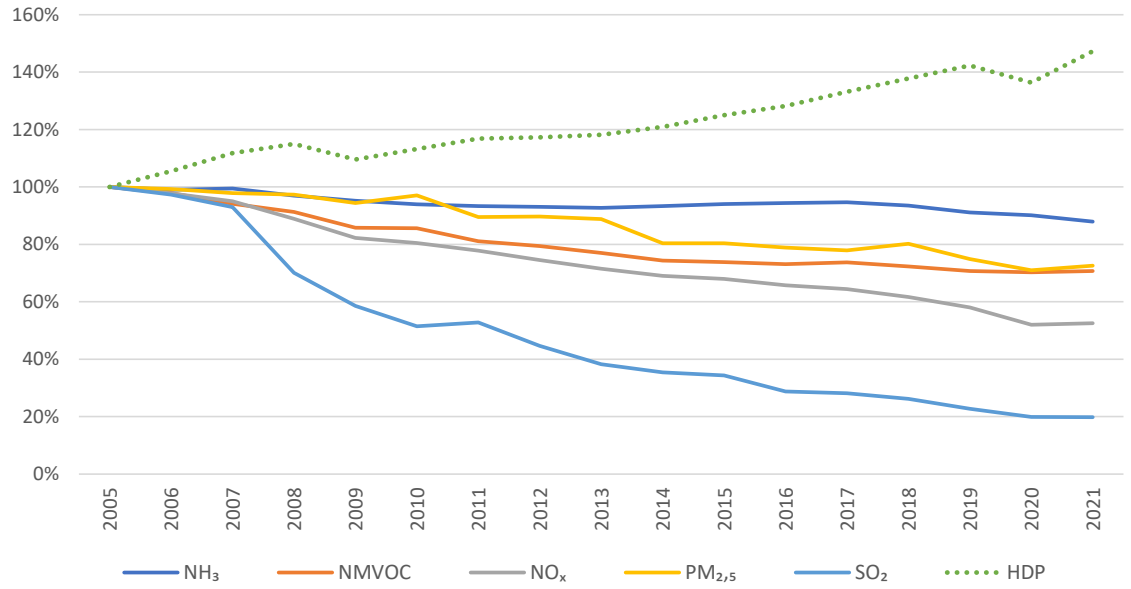
([7]) Dosud nebylo uzavřeno řízení proti Polsku (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/INF_21_2743).
([8]) COM(2020) 266 final.
([9]) Vše je k dispozici na adrese: https://environment.ec.europa.eu/topics/air/clean-air-outlook_en

emisí a zlepšení kvality ovzduší, čímž snižují dopad na lidské zdraví a na životní prostředí, ale i nákladů a přínosů potřebných opatření a očekávaných dopadů.

2. DOSAVADNÍ A PŘEDPOKLÁDANÉ PLNĚNÍ ZÁVAZKŮ KE SNÍŽENÍ EMISÍ

2.1. Dosud dosažené snížení emisí a kontroly plnění

Hlavní povinností členských států stanovenou ve směrnici je snížit emise látek znečišťujících ovzduší SO_2, NO_x, NMVOC, NH_3 a $PM_{2,5}$ v letech 2020–2029 a od roku 2030. Závazky členských států ke snížení emisí jsou vyjádřeny jako procentní podíl úrovní emisí v roce 2005. Obrázek 1 ukazuje změny emisí těchto znečišťujících látek na úrovni EU a dokládá, že emise všech znečišťujících látek kromě amoniaku v průběhu času výrazně poklesly. Jsou v tom však skryty rozdíly mezi členskými státy, u nichž jsou změny v průběhu času podrobně popsány v publikacích Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) ([10]).

Obrázek 1: Trendy v oblasti emisí NH_3, $PM_{2,5}$, NMVOC, NO_X a SO_2 v EU v letech 2005–2021 vyjádřené jako procentní podíl úrovní z roku 2005 v porovnání s HDP členských států EU vyjádřeným jako procentní podíl HDP z roku 2005 (zdroj: https://www.eea.europa.eu/publications/national-emission-reduction-commitments-directive-2023).

Na základě emisních inventur, které členské státy každoročně předkládají podle směrnice, kontroluje Komise plnění závazků ke snížení emisí. Inventury obsahují údaje o emisích s dvouletým zpožděním. Nejnovější inventury předložené v únoru 2024 obsahují údaje o emisích z roku 2022. V roce 2022 proto Komise poprvé kontrolovala, jak členské státy plní závazky ke snížení emisí, na základě revidovaných údajů o emisích za rok 2020.

Jak ukazuje tabulka 1, celkové dodržování je relativně dobré u všech znečišťujících látek s výjimkou amoniaku. V roce 2022 Komise zjistila devatenáct případů nedodržení

([10]) Trendy znečišťujících látek v jednotlivých zemích viz: https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/necd-directive-data-viewer-7. Nejnovější informace o míře nesouladu v případě jednotlivých členských států a celkové hodnocení pokroku naleznete zde: https://www.eea.europa.eu/publications/national-emission-reduction-commitments-directive-2023.

závazků, které se týkaly čtrnácti členských států ([11]). I když se vyskytují problémy u všech pěti znečišťujících látek, většina případů nedodržení závazků se týká amoniaku. Komise proto těmto čtrnácti členským státům zaslala výzvu ([12]).

Posouzení dodržování za rok 2023, založené na přezkoumaných údajích za rok 2021, ukázalo, že většina případů nedodržení závazků nebyla vyřešena a že došlo k několika dalším porušením ([13]). Komise v návaznosti na to v listopadu 2023 zaslala tři ([14]) další výzvy a vydala devět ([15]) odůvodněných stanovisek ([16]).

Tabulka 1: Přehled neplnění závazků ke snížení emisí na základě údajů za roky 2020 a 2021

Znečišťující látka	**Členské státy, které nesplňují závazky v roce 2020***	**Členské státy, které nesplňují závazky v roce 2021†**
NH_3	11 členských států: AT, BG, DK, ES, HU, IE, LT, LU, LV, PT, SE	10 členských států: AT, BG, DK, HU, IE, LT, LU, LV, PT, SE
$PM_{2,5}$	3 členské státy: HU, LT, RO	3 členské státy: HU, PL, RO
Nemethanové těkavé organické sloučeniny (NMVOC)	2 členské státy: LT, PL	3 členské státy: LT, LU, PL
NO_x	2 členské státy: LT, RO	2 členské státy: LT, RO
SO_2	1 členský stát: CY	1 členský stát: CY

* Podle inventur předložených členskými státy v roce 2022 (na jejichž základě byly vydány výzvy v lednu 2023).
† Podle inventur předložených členskými státy v roce 2023 (na jejichž základě byly vydány výzvy a stanoviska v listopadu 2023).

Pro spolehlivé posouzení dodržování závazků je nezbytná vysoká kvalita inventur. Komise bedlivě sleduje kvalitu inventur a podporuje členské státy v úsilí o jejich zlepšení (viz oddíl 5.1 této zprávy), a to mimo jiné prováděním a zveřejňováním přezkumů národních inventur ([17]) a poskytováním podpory při budování kapacit.

Při přezkumech národních inventur Komise ověřuje transparentnost, přesnost, konzistentnost, porovnatelnost a úplnost poskytnutých informací.

([11]) Bulharsko, Dánsko, Irsko, Španělsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Maďarsko, Rakousko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko a Švédsko.
([12]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_23_142
([13]) Chorvatsko v roce 2023 emisní inventuru nepředložilo, a obdrželo proto výzvu. V posouzení dodržování týkajícím se emisí za rok 2021 tedy není uvedeno.
([14]) Lucembursko, Polsko a Rumunsko.
([15]) Bulharsko, Kypr, Irsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Rakousko, Portugalsko a Švédsko.
([16]) Listopadové případy porušení právních předpisů (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_23_5380).
([17]) Viz: https://environment.ec.europa.eu/topics/air/reducing-emissions-air-pollutants/emissions-inventories_en#review-of-national-emission-inventories

Podle přezkumu z roku 2023 ([18]) byla kvalita inventur ve většině členských států vysoká, ale mezi jednotlivými zeměmi existovaly určité rozdíly a několik inventur mělo výrazně horší kvalitu. Významné oblasti pro zlepšení existují ve všech odvětvích a u všech znečišťujících látek a zahrnují:

- nadhodnocené nebo podhodnocené emise a nesrovnalosti v rámci časových řad údajů,
- nedostatečnou transparentnost metodik a přepočtů ve srovnání s předchozími inventurami,
- potřebu sofistikovanějších metod odhadování emisí pro hlavní zdroje emisí i pro analýzu nejistot.

V rámci přezkumů inventur se posuzuje nejen kvalita inventurních údajů, ale také to, zda lze přijmout uplatnění flexibility daným členským státem podle článku 5 směrnice. Ustanovení čl. 5 odst. 1 stanoví podmínky, za kterých mohou členské státy upravovat své inventury. Úpravu lze provést zejména tehdy, pokud členský stát používá zdokonalené metody pro emisní inventury aktualizované v souladu s vědeckými poznatky od doby, kdy byly poprvé stanoveny závazky ke snížení emisí.

V roce 2021 požádal o novou úpravu jeden členský stát a několik dalších členských států znovu požádalo o dříve schválené úpravy. Od předložení inventury v roce 2022 počet žádostí o uplatnění flexibility poklesl. Důvodem je zavedení závazků ke snížení emisí vyjádřených v procentech, zatímco dříve schválené úpravy se týkaly emisních stropů (ve vztahu k nimž lze nadále použít směrnici 2001/81/ES, jak je stanoveno v přechodném ustanovení podle čl. 21 odst. 2 směrnice), a proto již nejsou platné. Od této změny byla v roce 2022 přijata a následně schválena pouze jedna žádost o úpravu podle čl. 5 odst. 1, která byla v roce 2023 znovu podána jako dříve schválená. Komise doposud neobdržela žádosti o využití žádných dalších možností flexibility stanovených v článku 5 směrnice.

2.2. Prognózy plnění závazků ke snížení emisí pro období 2020–2029 a od roku 2030

Podle čl. 10 odst. 2 směrnice mají členské státy každé dva roky předkládat prognózy emisí látek znečišťujících ovzduší na roky 2020, 2025 a 2030 ([19]), aby bylo možné zhodnotit, v jaké míře plní své závazky ke snížení emisí pro období 2020 až 2029 a od roku 2030. Předpokládané úrovně emisí pro rok 2025 jsou rovněž posuzovány na základě lineární trajektorie mezi závazky ke snížení emisí pro období 2020 až 2029 a od roku 2030 (podle čl. 4 odst. 2 směrnice). Prognózy musejí obsahovat scénář „s opatřeními“ (pouze stávající opatření) a v příslušných případech scénář „s dalšími opatřeními“ (stávající opatření a plánovaná další opatření) ([20]). Jestliže členský stát předpokládá, že splní všechny své závazky ke snížení emisí podle stávajících opatření, scénář „s dalšími opatřeními“ není zapotřebí. Komise rovněž provádí vlastní modelování, aby doplnila prognózy členských států, a posoudila tak vyhlídky na splnění závazků v rámci různých scénářů. Třetí výhled pro čisté ovzduší ([21]) shrnuje výsledky tohoto modelování.

([18]) Viz posouzení pro celou EU ve zprávě o horizontálním přezkumu: https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/a43a894a-191f-42c1-bb45-5dfc696ebdb3/details?download=true

([19]) Ustanovení čl. 10 odst. 2 odkazuje na tabulku C v příloze I směrnice (EU) 2016/2284, která popisuje požadavky na vykazování týkající se emisí a prognóz.

([20]) Ustanovení čl. 8 odst. 5 směrnice (EU) 2016/2284 odkazuje na část 2 přílohy IV, která popisuje požadavky na prognózy.

([21]) COM(2022) 673 final.

Poslední zprávy členské státy předložily v roce 2023. 22 členských států ([22]) předložilo prognózy včas, aby mohl být proveden jejich podrobný přezkum ([23]). U scénáře „s opatřeními“ se nedodržení závazků nejčastěji předpokládá u závazků ke snížení emisí NH_3 (jak pro období 2020–2029, tak pro období od roku 2030), což poukazuje na potřebu dalších opatření zaměřených na emise NH_3. Podobné předpokládané nedodržení se vyskytuje také u NMVOC, NO_x a $PM_{2,5}$. S výjimkou několika specifických případů se zdá, že splnění závazků ke snížení emisí SO_2 nepředstavuje v současné době nikde v EU problém.

Analýza dále ukazuje, že podle scénáře „s opatřeními“ splní třináct členských států ([24]) v roce 2025 *všechny* své závazky ke snížení emisí pro období 2020–2029, avšak u závazků pro období od roku 2030 klesá tento počet na osm ([25]) (viz příloha 1 této zprávy). Všechny členské státy, které nesplní své závazky ke snížení emisí pomocí stávajících opatření, musí zavést další opatření. Dva členské státy, které předpokládají, že podle scénáře „s opatřeními“ nesplní jeden nebo několik závazků ke snížení emisí, však nepředložilo scénář „s dalšími opatřeními“ ([26]).

Souběžně s tím splnění všech závazků ke snížení emisí nadále nepředpokládají čtyři z patnácti členských států, které předložily scénář „s dalšími opatřeními“ ([27]), a to jak v roce 2025, tak v roce 2030 ([28]). Tyto členské státy (spolu s těmi, u nichž se předpokládá, že nesplní závazky v rámci scénáře „s opatřeními“ a nepředložily scénář „s dalšími opatřeními“) budou muset zavést další opatření, aby splnily své závazky ke snížení emisí.

Prognózy předložené členskými státy byly rovněž posuzovány na základě lineární trajektorie snižování emisí mezi závazky ke snížení emisí pro období 2020 až 2029 a od roku 2030 (podle čl. 4 odst. 2 směrnice). Podle scénáře „s opatřeními“ předpokládá třináct členských států, že jejich emise v roce 2025 budou v souladu se závazkem ke snížení emisí pro období 2020–2029, avšak při posouzení na základě lineární trajektorie snižování emisí v roce 2025 se tento počet sníží na osm ([29]) (tato analýza používá scénář „s opatřeními“, jelikož bude jen velmi málo času na to, aby další opatření dosáhla účinků do roku 2025).

Pro spolehlivé posouzení budoucího rizika nedodržování závazků je nezbytná vysoká kvalita prognóz. To rovněž umožňuje členským státům přijmout náležitě zacílená další opatření týkající se odvětví a zdrojů znečištění, kde je třeba vyvinout větší úsilí. Komise přezkoumává emisní prognózy členských států pro každý cyklus podávání zpráv (každé dva roky) ([30]) a zohledňuje nejnovější pokyny k podávání zpráv. V roce 2023 přijala

([22]) Chorvatsko prognózy v roce 2023 nepředložilo (a obdrželo proto výzvu), Španělsko, Maďarsko a Slovinsko předložily prognózy příliš pozdě (po 15. květnu 2023, tj. dva měsíce po zákonné lhůtě pro předkládání zpráv) a Portugalsko předložilo znovu své prognózy z roku 2021. Předložené údaje proto nemohly být v rámci podrobného technického přezkumu zkontrolovány z hlediska kvality a nejsou do souhrnu, který je zde uveden, zahrnuty. Vzhledem k tomu, že Německo předložilo své prognózy po 26. dubnu 2023, ale před 15. květnem 2023, jeho údaje byly podrobeny přezkumu, který byl ale méně podrobný.

([23]) Podrobný souhrn přezkumu prognóz v roce 2023 je k dispozici ve zprávě o horizontálním přezkumu.

([24]) Belgie, Bulharsko, Kypr, Česko, Německo, Dánsko, Francie, Řecko, Itálie, Malta, Nizozemsko, Slovensko a Finsko.

([25]) Belgie, Kypr, Česko, Dánsko, Řecko, Itálie, Nizozemsko a Finsko.

([26]) Rakousko a Švédsko.

([27]) Viz kapitola 3.3 zprávy o horizontálním přezkumu za rok 2023.

([28]) Pro rok 2025: Estonsko, Irsko, Litva a Polsko. Pro rok 2030: Bulharsko, Irsko, Lucembursko a Malta.

([29]) Belgie, Kypr, Česko, Dánsko, Řecko, Itálie, Nizozemsko a Finsko.

([30]) Viz: https://environment.ec.europa.eu/topics/air/reducing-emissions-air-pollutants/national-air-pollution-control-programmes-and-projections_en

Komise akt v přenesené pravomoci ([31]), kterým se cíleně mění dvě přílohy směrnice, podle nichž musí členské státy od roku 2025 používat nejnovější šablonu ([32]) pro podávání zpráv o prognózách přijatých podle Úmluvy EHK OSN o ovzduší. Díky tomu budou vytvořeny emisní prognózy s vyšším rozlišením, a to rozčleněním odvětví zdrojů stejným způsobem, jako je tomu u inventur, což členským státům poskytne lepší základ pro navrhování cílených dalších opatření. Již v roce 2023, ačkoli to ještě není povinné, přibližně polovina členských států předložila své prognózy v podrobněji rozčleněné verzi šablony pro podávání zpráv.

3. ANALÝZA NÁRODNÍCH PROGRAMŮ OMEZOVÁNÍ ZNEČIŠTĚNÍ OVZDUŠÍ

3.1. Splnění zákonných požadavků

Podle čl. 6 odst. 1 směrnice mají členské státy přijmout národní programy omezování znečištění ovzduší, aby ukázaly, jak hodlají omezit své roční antropogenní emise, aby splnily své závazky ke snížení emisí. Národní program omezování znečištění ovzduší představuje ústřední nástroj řízení, který členským státům umožňuje koordinovat a schvalovat jejich politiky a opatření, aby bylo zajištěno plnění národních závazků ke snížení emisí. Jeho příprava vyžaduje konzultace a zapojení příslušných orgánů na různých úrovních a několika různých odvětví, jako je životní prostředí, zemědělství, energetika, klima, doprava, průmysl a finance. Zvláštní důraz je kladen na zajištění provázanosti s plány a programy pro všechny příslušné oblasti politiky. Národní program omezování znečištění ovzduší je rovněž nástrojem pro komunikaci o politikách členského státu v oblasti omezování znečištění a pro zapojení veřejnosti do procesu rozhodování prostřednictvím konzultací.

V souladu s čl. 6 odst. 10 směrnice konkretizovala Komise formát národních programů omezování znečištění ovzduší v prováděcím rozhodnutí Komise (EU) 2018/1522 ([33]), které stanoví povinný a nepovinný obsah na základě článku 6 a části 1 přílohy III směrnice. Podstatnou součást povinného obsahu představují další politiky a opatření, které se členské státy rozhodly přijmout za účelem dalšího snižování emisí. Tyto další politiky a opatření je nutné vykazovat prostřednictvím tzv. nástroje pro politiky a opatření, což je webový nástroj vytvořený Evropskou agenturou pro životní prostředí (EEA). Komise také připravila pokyny pro vypracovávání národních programů omezování znečištění ovzduší ([34]) v souladu s čl. 6 odst. 9 směrnice. Uvedené pokyny pomáhají členským státům při vypracovávání národních programů omezování znečištění v požadovaném formátu a podle požadavků uvedených ve směrnici. První národní programy omezování znečištění ovzduší měly být zpracovány do 1. dubna 2019. Národní programy omezování znečištění ovzduší musí být aktualizovány alespoň každé čtyři roky nebo dříve, pokud to vyžadují nové údaje.

([31]) Směrnice Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/299 ze dne 27. října 2023, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284, pokud jde o metodiku pro podávání zpráv o emisních prognózách týkajících se některých látek znečišťujících ovzduší.

([32]) Šablona v příloze IV je k dispozici zde: https://www.ceip.at/reporting-instructions/annexes-to-the-2023-reporting-guidelines.

([33]) Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2018/1522 ze dne 11. října 2018, kterým se stanoví společný formát národních programů omezování znečištění ovzduší podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší (Úř. věst. L 256, 12.10.2018, s. 87).

([34]) Sdělení Komise – Pokyny pro vypracování národních programů omezování znečištění ovzduší podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší (Úř. věst. C 77, 1.3.2019, s. 1).

V roce 2023 měly být aktualizovány národní programy omezování znečištění ovzduší pro řadu členských států ([35]).

Kvůli značným zpožděním při předkládání prvních národních programů omezování znečištění ovzduší byla v únoru ([36]) a červenci 2020 ([37]) zahájena řízení o nesplnění povinnosti proti pěti členským státům, které tyto programy nepředložily. Všechny dotyčné členské státy následně předložily své národní programy omezování znečištění ovzduší a řízení byla ukončena.

Od května 2020 (uzávěrka pro předložení národních programů omezování znečištění ovzduší posuzovaných v první zprávě o provádění) Komise obdržela a analyzovala první národní programy omezování znečištění ovzduší z Řecka, Itálie, Lucemburska a Rumunska a dále aktualizované národní programy omezování znečištění ovzduší z Belgie, Kypru, Dánska, Estonska, Finska a Francie. Komise v nedávné době obdržela také národní programy omezování znečištění ovzduší z Nizozemska, Polska a Česka, které však v době vypracování této zprávy ještě nebyly podrobně analyzovány ([38]). Kromě toho Irsko a Lucembursko předložily aktualizované politiky a opatření v souladu s čl. 6 odst. 4, o nichž pojednává následující oddíl.

Z deseti národních programů omezování znečištění ovzduší obdržených od května 2020 společný formát národních programů omezování znečištění ovzduší použilo šest členských států ([39]), částečně jej použily tři ([40]) a jeden členský stát jej nepoužil ([41]).

Podle čl. 6 odst. 5 směrnice mají členské státy konzultovat návrh národního programu omezování znečištění ovzduší s veřejností v souladu se směrnicí 2003/35/ES ([42]). Ze čtyř členských států, které předložily první národní programy omezování znečištění ovzduší v období, na které se vztahuje tato zpráva, tři členské státy ([43]) provedly veřejnou konzultaci a jeden členský stát ([44]) neposkytl důkaz o tom, že konzultace proběhla. Ze šesti aktualizovaných národních programů omezování znečištění ovzduší proběhla veřejná konzultace ve dvou případech ([45]), v jednom případě ([46]) nebylo jasné, zda veřejná konzultace proběhla, a ve třech případech ([47]) nebyly poskytnuty důkazy o tom, že byla veřejná konzultace provedena.

Pokud jde o uvedení povinného obsahu národního programu omezování znečištění ovzduší, většina analyzovaných dokumentů povinný obsah uváděla v plném rozsahu nebo

([35]) Vzhledem k tomu, že ne všechny členské státy předložily své první národní programy omezování znečištění ovzduší ve lhůtě do 1. dubna 2019, budou aktualizace národních programů omezování znečištění ovzduší předkládány i v průběhu roku 2024 (a později) v souladu s požadavkem každé čtyři roky programy aktualizovat.
([36]) Řecko, Malta a Rumunsko.
([37]) Itálie a Lucembursko.
([38]) Analýza národních programů omezování znečištění ovzduší obsažená v této zprávě navazuje na průběžnou zprávu o horizontálním přezkumu národních programů omezování znečištění ovzduší v roce 2023, která byla dokončena v prosinci 2023.
([39]) Belgie, Kypr, Finsko, Francie, Řecko a Lucembursko.
([40]) Dánsko, Rumunsko a Itálie.
([41]) Estonsko.
([42]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 o účasti veřejnosti na vypracovávání některých plánů a programů týkajících se životního prostředí (Úř. věst. L 156, 25.6.2003, s. 17).
([43]) Lucembursko, Rumunsko a Řecko.
([44]) Itálie.
([45]) Dánsko a Finsko.
([46]) Francie.
([47]) Belgie, Kypr a Estonsko.

jej uváděla pouze s relativně malými nedostatky ([48]), u dalších politik a opatření však obecně nebyly uvedeny dostatečné podrobnosti, což zkomplikovalo hloubkovou analýzu. Většina členských států uvedla jen málo informací o nepovinném obsahu.

Prognózy, které členské státy použily ve svých národních programech omezování znečištění ovzduší, jsou ve většině případů ([49]) v souladu s jejich posledními předloženými prognózami emisí látek znečišťujících ovzduší podle čl. 10 odst. 2 směrnice. U tří členských států ([50]) byly zjištěny větší a u jednoho členského státu ([51]) menší nesrovnalosti. Pro návrh náležitě zacílených politik a opatření jsou důležité spolehlivé a konzistentní prognózy.

Všechny národní programy omezování znečištění ovzduší obdržené od členských států i jejich hodnocení jsou zveřejněny na internetových stránkách Komise ([52]).

3.2. Analýza vykázaných dalších politik a opatření

Členské státy, které nesplnily své závazky ke snížení emisí pomocí stávajících politik, nebo předpokládají, že tyto závazky nesplní, musí ve svých národních programech omezování znečištění ovzduší uvést další politiky a opatření – a to jak politiky a opatření, jejichž přijetí zvažují, tak politiky a opatření, pro které se již rozhodly –, aby své závazky splnily. Tyto politiky a opatření je nutné vykazovat prostřednictvím tzv. nástroje pro politiky a opatření EEA, což je webový nástroj spravovaný Evropskou agenturou pro životní prostředí (EEA).

V tomto oddíle jsou zahrnuty členské státy, které předložily první nebo aktualizovaný národní program omezování znečištění ovzduší (Belgie, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Kypr, Lucembursko, Rumunsko a Řecko), a dále dva členské státy (Irsko a Lucembursko), které předložily pouze aktualizaci politik a opatření (podle čl. 6 odst. 4 směrnice), jak je uvedeno v oddíle 3.1.

Rozsah a úroveň podrobnosti zpráv členských států podaných o jejich dalších politikách a opatřeních se liší v závislosti na zemi a opatření. Na základě posledního přezkumu národních programů omezování znečištění ovzduší a politik a opatření ([53]) je zřejmé, že několik nedostatků zjištěných v předchozích přezkumech a shrnutých v první zprávě o provádění nadále přetrvává. Patří mezi ně:

- nedostatečné informace pro posouzení, zda se skutečně jedná o další politiky a opatření a zda by jako takové tyto politiky a opatření pomohly členskému státu, který nesplňuje závazky, aby tyto závazky začal splňovat; navíc přibližně u třetiny politik a opatření, které byly ve scénáři „s dalšími opatřeními“ předloženy jako další, byla data zahájení realizace stanovena se značným předstihem před rokem 2023, což zpochybňuje to, že by se jednalo o „další“ politiky a opatření,
- nedostatečně kvantifikované dopady snížení emisí v důsledku politik a opatření (a pokud byly kvantifikovány, nedostatečné informace pro posouzení, zda jsou realistické) a

([48]) Belgie, Dánsko, Estonsko, Finsko, Itálie, Kypr, Rumunsko a Řecko.
([49]) Belgie, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie a Rumunsko.
([50]) Kypr, Řecko a Itálie.
([51]) Lucembursko.
([52]) https://environment.ec.europa.eu/topics/air/reducing-emissions-air-pollutants/national-air-pollution-control-programmes-and-projections_en
([53]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/52f82bad-1dae-4ead-869c-d2bf757621f2/details (přezkum národních programů omezování znečištění ovzduší) a https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/overview-of-compliant-air-pollution-policies (souhrn informací o „nástroji pro politiky a opatření“ Evropské agentury pro životní prostředí).

– obecněji a při vědomí toho, že kvalita podávání zpráv se v jednotlivých členských státech liší, nedostatečné informace o podobě a zaměření politik a opatření, které by umožnily posoudit jejich důvěryhodnost.

Tyto body se vztahují i na první národní programy omezování znečištění ovzduší a politik a opatření, které členské státy předložily po zprávě o provádění z roku 2020. Z těchto členských států nezvažovalo přijetí dalších politik a opatření Řecko, jelikož předpokládá, že všechny své závazky ke snížení emisí splní podle scénáře „s opatřeními“, zatímco Itálie a Rumunsko vybraly 24, resp. 33 dalších politik a opatření, přičemž se zaměřily na všechny znečišťující látky. V případě Itálie se politiky a opatření většinou zaměřují na odvětví spotřeby energie, zemědělství a dopravy a v případě Rumunska na odvětví spotřeby energie, dopravy a průmyslu. Všechny první předložené národní programy omezování znečištění ovzduší buď volí ve svých národních programech omezování znečištění ovzduší zemědělská opatření uvedená v části 2 přílohy III směrnice, nebo uvádějí důkazy, že tato opatření jsou již zavedena a prováděna prostřednictvím jiných programů nebo akčních plánů.

Ze šesti členských států, které v roce 2023 znovu předložily národní programy omezování znečištění ovzduší, neuvažovaly o přijetí dalších politik a opatření Belgie, Dánsko a Finsko, jelikož předpokládají, že všechny své závazky ke snížení emisí splní podle scénáře „s opatřeními“. U zbývajících předložených politik a opatření ([54]) byly vyvozeny tyto podrobnější závěry:

– Podle informací vykázaných prostřednictvím „nástroje pro politiky a opatření“ EEA bylo ze 78 dalších jednotlivých politik a opatření, jejichž přijetí bylo zvažováno, vybráno 48 (62 % zvažovaných politik a opatření). Podíl zvažovaných politik a opatření, které byly následně vybrány, aby byly přijaty, se v jednotlivých členských státech značně lišil (rozsah zvažovaných politik a opatření, které byly skutečně vybrány, sahal od žádných až po všechny zvažované politiky a opatření).
– Hlavním úkolem, kterému členské státy čelí, je snížit emise znečišťujících látek z největších zdrojů emisí: zemědělství (NH_3), spalování v odvětví obchodu, institucí a domácností a v silniční dopravě ($PM_{2,5}$) a průmyslového použití rozpouštědel (NMVOC). Analýza politik a opatření ukázala, že členské státy upřednostnily zvážení a přijetí politik a opatření pro ta odvětví, která mají na emisích největší podíl. K přijetí byly vybrány více než dvě třetiny zvažovaných politik a opatření pro odvětví zemědělství a více než polovina zvažovaných politik a opatření pro odvětví dopravy a spotřeby energie. K přijetí však bylo vybráno jen velmi málo politik a opatření pro odvětví průmyslových procesů a nakládání s odpady.
– Jeden členský stát ([55]) vykázal v nástroji pro politiky a opatření EEA jedinou „politiku a opatření“, jimiž byl ve skutečnosti národní program omezování znečištění ovzduší jako celek bez dalších podrobností o jednotlivých politikách a opatřeních, které byly vybrány k přijetí. To je považováno za nedostatečné.

([54]) Níže uvedené informace obsahují politiky a opatření předložené podle čl. 6 odst. 4 Irskem a Lucemburskem a dále první národní program omezování znečištění ovzduší předložený Rumunskem, který byl vzhledem ke svému opožděnému předložení zahrnut do průběžné zprávy o horizontálním přezkumu národních programů omezování znečištění ovzduší a politik a opatření v roce 2023.

([55]) Francie.

3.3. Vazby mezi národními programy omezování znečištění ovzduší a dalšími plány

Mezi politikami v oblasti ovzduší a klimatu/energetiky existují četné vazby, neboť zdroje emisí skleníkových plynů a látek znečišťujících ovzduší jsou často stejné. K dosažení cílů v oblasti ovzduší i cílů v oblasti klimatu (např. rozvoj čistých druhů dopravy, lepší izolace budov za účelem snížení spotřeby energie) tedy může často přispět jedno opatření. Někdy však také může docházet ke kompromisům (např. využití bioenergie k vytápění domácností).

Právní předpisy týkající se ovzduší a energetiky/klimatu jsou vzájemně provázány a vyžadují vytvoření vazeb mezi národními programy omezování znečištění ovzduší a vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu ([56]) předkládanými podle nařízení (EU) 2018/1999 ([57]). Pokyny Komise k vypracování národních programů omezování znečištění ovzduší konkrétně vybízejí členské státy k tomu, aby při zpracovávání svých příslušných programů vzaly v úvahu politiky a opatření plánované také s ohledem na závazky v oblasti klimatu a energetiky. Pokyny Komise ([58]) k vypracování aktualizací vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu zase vybízejí členské státy, aby své vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu aktualizovaly v těsné návaznosti na aktualizace svých národních programů znečišťování ovzduší a věnovaly zvláštní pozornost posílení posouzení dopadu plánovaných politik a opatření na emise látek znečišťujících ovzduší.

Vzhledem k rozdílným zákonným lhůtám a zpožděním při předkládání národních programů omezování znečištění ovzduší a vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu se data předložení nemusí shodovat. Může být proto nutné provést zajištění jejich souladu na základě návrhů vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu. Vazby mezi ovzduším a klimatem/energetikou by nicméně měly být zohledněny v konečných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu, které mají členské státy předložit do 30. června 2024. Podle posouzení návrhů aktualizovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu do roku 2023, které provedla Komise ([59]), více než polovina předložených plánů neobsahovala požadované informace o dopadu politik na předpokládané emise hlavních látek znečišťujících ovzduší podle směrnice nebo o sladění národních programů omezování znečištění ovzduší s programy v oblasti energetiky a klimatu.

Podle posledního posouzení ([60]) národní programy omezování znečištění ovzduší většinou dobře popisují priority v oblasti energetiky a změny klimatu v politickém rámci. Většina členských států uvedla informace o klíčových cílech v oblasti snižování emisí skleníkových plynů a rovněž o svých cílech v oblasti obnovitelných zdrojů energie a

([56]) Viz směrnice (EU) 2016/2284, článek 1 (součinnost); část 1 přílohy III (konzistence priorit); část 2 přílohy IV (konzistence prognóz). Současně viz nařízení (EU) 2018/1999, příloha I, oddíl A, odst. 5 bod 1) písm. i), které vyžaduje vykazování předpokládaných dopadů plánovaných politik a opatření na emise látek znečišťujících ovzduší regulovaných podle směrnice (EU) 2018/2284.

([57]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013 (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 1).

([58]) Sdělení Komise 2022/C 495/02 o pokynech pro členské státy k aktualizaci vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu na období 2021–2030.

([59]) COM(2023) 796 final.

([60]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/52f82bad-1dae-4ead-869c-d2bf757621f2/details

energetické účinnosti. Tři členské státy ([61]) ve svých politikách a opatřeních, které předložily, jasně uvádějí, že všechny politiky a opatření byly vypracovány v souladu s jejich vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu.

Z analýzy národních programů omezování znečištění ovzduší však vyplývá, že vazby mezi politikami v oblasti čistého ovzduší a klimatu a energetiky by mohly být posíleny a že je zapotřebí další integrace v těchto dvou oblastech plánování, aby se zvýšila účinnost souvisejících politik. To by zahrnovalo systematičtější posouzení vazeb mezi politikami v oblasti ovzduší a klimatu a energetiky, včetně jejich vzájemných synergií a kompromisů ([62]). Komise prozkoumá možnosti, jak tento aspekt zlepšit, v budoucích hodnoceních podle nařízení (EU) 2018/1999 i podle směrnice.

Kromě vytvoření vazeb s opatřeními v oblasti energetiky a klimatu by národní programy omezování znečištění ovzduší měly také usilovat o synergie se zemědělskými opatřeními, aby se snížily zejména emise amoniaku. Amoniak je produkován především zemědělskou činností, a to jak při chovu hospodářských zvířat, tak při pěstování plodin ([63]). V tomto kontextu je relevantní současná práce Komise na integrovaném řešení problematiky živin, jelikož vytváří jasnější vazby mezi politikami v oblasti ovzduší, vody, půdy, biologické rozmanitosti a zemědělství. Mezi nejvýznamnější příklady patří strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ ([64]) a nová společná zemědělská politika.

Komise například sledovala začlenění aspektů čistoty ovzduší do strategických plánů členských států na rok 2023 v rámci společné zemědělské politiky na období 2023–2027. V této souvislosti se Komise zaměřuje na motivování členských států k tomu, aby vypracovávaly a prováděly intervence a ukazatele výsledků, které přímo souvisejí se snižováním emisí amoniaku, vzhledem k problémům při provádění směrnice o národních emisních stropech, a zejména k tomu, že se mnoha členským státům nedaří dále snižovat emise amoniaku.

4. ANALÝZA DOPADŮ SNÍŽENÍ EMISÍ

4.1. Dopady na kvalitu ovzduší a lidské zdraví

Snížení emisí znečišťujících látek vede ke snížení jejich koncentrace, zlepšení kvality ovzduší a snížení nemocnosti a úmrtnosti v důsledku znečištění ovzduší ([65]).

Obrázek 2 uvádí změny ročních průměrných koncentrací $PM_{2,5}$, látky znečišťující ovzduší s nejhorším dopadem na lidské zdraví, mezi lety 2005 a 2020.

([61]) Kypr, Lucembursko a Rumunsko.

([62]) Příklad kompromisu: dva členské státy (Kypr a Irsko) vybraly k přijetí politiky a opatření, které upřednostňovaly cíle stanovené ve vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu, jež byly v rozporu s dosažením snížení emisí NH_3. Tyto politiky a opatření byly vybrány s cílem snížit emise skleníkových plynů, ale pravděpodobně zvýší emise NH_3, nebudou-li je doprovázet opatření zaměřená na snížení emisí NH_3.

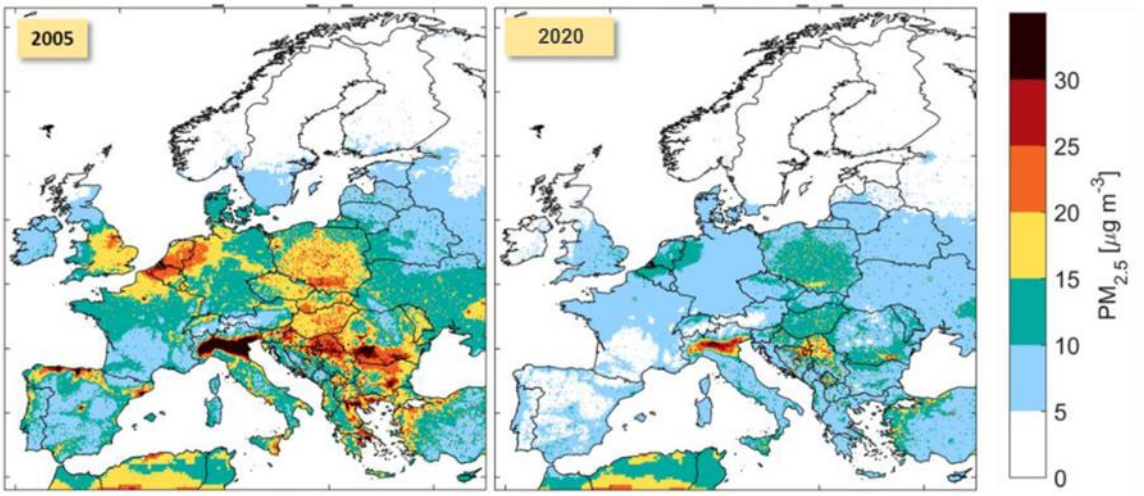
([63]) Zemědělství je zodpovědné za více než 90 % emisí amoniaku v EU (https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/necd-directive-data-viewer-7).

([64]) COM(2020) 381 final.

([65]) https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/health-impacts-of-exposure-to

Tyto mapy ukazují, že ačkoli se situace v průběhu času zlepšila ([66]), v mnoha oblastech koncentrace stále značně překračují roční úroveň 5 µg/m^3 doporučenou v pokynech WHO pro rok 2021 ([67]).

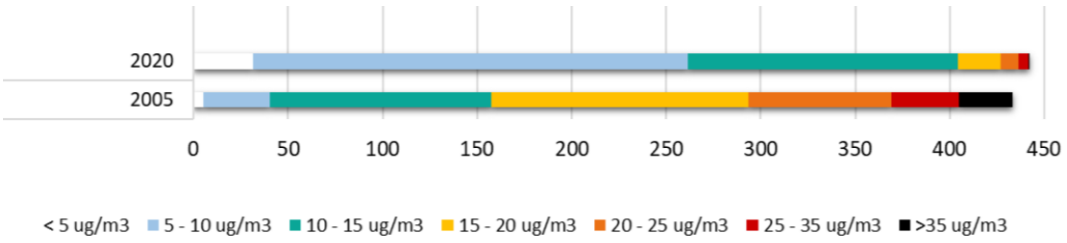
Třetí výhled pro čisté ovzduší ([68]) předpokládá v budoucnu další zlepšení, stále to ale nebude postačovat k tomu, aby bylo na celém světě v rámci výchozí situace dosaženo úrovně stanovené v pokynech WHO.

Obrázek 2: Roční průměrné koncentrace $PM_{2,5}$ v letech 2005 a 2020 (zdroj: převzato z podpůrné studie ke třetímu výhledu pro čisté ovzduší ([69]))

Tyto změny koncentrací se promítly do změn počtu osob vystavených škodlivým koncentracím znečišťujících látek.

Obrázek 2 ukazuje výrazné snížení počtu osob vystavených koncentracím $PM_{2,5}$ překračujícím úroveň 20 µg/m^3 (ze 140 na 14 milionů). Ukazuje také, že pouze menšina lidí v EU (31 milionů v roce 2020) má zajištěnu kvalitu ovzduší v souladu s doporučeními uvedenými v posledních pokynech WHO.

Obrázek 3: Počet obyvatel EU-27 (v milionech osob) vystavených různým koncentracím $PM_{2,5}$ (zdroj: převzato z třetího výhledu pro čisté ovzduší)

([66]) Pozorované zlepšení ročních průměrných koncentrací $PM_{2,5}$ je do značné míry nezávislé na opatřeních omezujících volný pohyb osob během pandemie COVID-19. Podle Evropské agentury pro životní prostředí nebyl jejich dopad na roční průměrnou koncentraci $PM_{2,5}$ větší než 5% mediánové snížení na všech monitorovacích stanicích. Větší dopady byly pozorovány u NO_2 (https://www.eea.europa.eu/publications/status-of-air-quality-in-Europe-2022).

([67]) https://iris.who.int/handle/10665/345329

([68]) COM(2022) 673.

([69]) Klimont a kol., „Support to the development of the third Clean Air Outlook“ (Podpora při vypracování třetího výhledu pro čisté ovzduší), IIASA, 2022.

Přestože trendy v čase ukazují zlepšení situace, v roce 2021 bylo 97 % městské populace EU stále vystaveno koncentracím jemných prachových částic překračujícím úrovně v posledních pokynech WHO.

Nejvyšší koncentrace pevných částic byly zaznamenány ve střední a východní Evropě a v severní Itálii (jak je rovněž znázorněno na obrázku 2), a to především v důsledku spalování pevných paliv pro vytápění domácností a v průmyslu ([70]).

Znečištěním ovzduší jsou často postiženy obzvláště chudší regiony Evropy (20 % s nejnižším HDP na osobu), kde jsou úrovně $PM_{2,5}$ přibližně o třetinu vyšší než v bohatších regionech ([71]) ([72]). Zranitelné skupiny, jako jsou starší lidé, lidé s již dříve přítomným jiným onemocněním, děti a těhotné ženy, budou pravděpodobněji ovlivněny zdravotními riziky způsobenými znečištěním ovzduší a ke stupni expozice mohou přispívat sociálně-ekonomické faktory.

Celkové snížení negativních dopadů znečištění ovzduší na zdraví v průběhu času (téměř poloviční pokles předčasných úmrtí přisuzovaných expozici celkové koncentraci $PM_{2,5}$ mezi lety 2005 a 2020) znamená, že EU je na dobré cestě k dosažení cíle „nulového znečištění“, kterým je do roku 2030 snížit dopady znečištění ovzduší na zdraví o více než 55 % oproti roku 2005 ([73]). Ve snaze pokračovat v tomto trendu Komise usiluje o zajištění řádného provádění směrnic o kvalitě vnějšího ovzduší. K únoru 2024 stále ještě probíhalo 25 řízení o nesplnění povinnosti v souvislosti s nedostatečným uplatňováním směrnic o kvalitě vnějšího ovzduší v šestnácti členských státech ([74]). V patnácti případech Soudní dvůr vydal rozhodnutí ([75]).

4.2. Dopady na ekosystémy

Znečištění ovzduší nejenže poškozuje lidské zdraví, ale vede také k acidifikaci, eutrofizaci a vzniku přízemního ozonu, přičemž vše z toho je škodlivé pro ekosystémy (sladkovodní a suchozemské ekosystémy, polopřírodní i zemědělské) a pro biologickou rozmanitost.

Třetí výhled pro čisté ovzduší ukázal, že plocha ekosystémů v EU, kde jsou překročeny hodnoty kritické zátěže z hlediska acidifikace, mezi lety 2015 a 2020 poklesla z 9,0 % na 5,5 % celkové plochy ekosystémů. V porovnání s plochou, která je postižena acidifikací, je plocha ekosystémů, kde ukládání dusíku překračuje kritickou zátěž z hlediska eutrofizace, mnohem větší. K menšímu relativnímu zlepšení došlo i v případě podílu plochy ekosystémů, u níž ukládání dusíku překračuje „kritické zatížení“, který mezi lety 2015 a 2020 klesl z 80,2 % na 74,9 %.

Na úrovni členských států byly nejvyšší míry překročení hodnot kritického zatížení z hlediska ukládání dusíku v roce 2021 zjištěny v Pádské nížině v Itálii, v příhraničních

([70]) Evropská agentura pro životní prostředí, „Stav kvality ovzduší v Evropě v roce 2023“. https://www.eea.europa.eu/publications/europes-air-quality-status-2023

([71]) https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/income-related-environmental-inequalities-associated

([72]) https://discomap.eea.europa.eu/atlas/?page=Combined-risks-and-inequalities&views=PM%E2%82%82.%E2%82%85--vs-GDP

([73]) COM(2022) 673 final.

([74]) Jedná se o Belgii, Bulharsko, Česko, Německo, Francii, Řecko, Španělsko, Itálii, Chorvatsko, Maďarsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Švédsko, Slovinsko a Slovensko.

([75]) Jedná se o Bulharsko, Řecko, Francii, Itálii, Maďarsko, Polsko, Slovensko, Rumunsko, pokud jde o PM_{10}; Německo, Řecko, Španělsko, Francie, Itálie, Portugalsko, pokud jde o NO_2, a Bulharsko, pokud jde o SO_2.

oblastech mezi Nizozemskem a Německem, podél hranice mezi Dánskem a Německem a v severovýchodním Španělsku a některá další kritická místa se nacházejí v Nizozemsku a jeho příhraničních oblastech s Belgií ([76]).

To znamená, že členské státy budou muset zavést další opatření ([77]) ke snížení dopadů znečištění ovzduší v podobě eutrofizace, aby do roku 2030 dosáhly cíle EU v oblasti nulového znečištění, kterým je omezit počet ekosystémů EU, v nichž znečištění ovzduší ohrožuje biologickou rozmanitost, o 25 %.

Článek 9 a čl. 10 odst. 4 směrnice vyžadují, aby členské státy, počínaje 1. červencem 2019, vykazovaly tyto dopady na ekosystémy každé čtyři roky, a to na základě reprezentativní sítě míst, která měla být oznámena do 1. července 2018. Evropská komise zveřejnila oznámení Komise ([78]) a nepovinnou šablonu pro předkládání zpráv společně s průvodními pokyny ([79]), aby tak usnadnila členským státům vykazování dopadů na ekosystémy a další analýzu. V obou cyklech předkládání zpráv (2018–2019 a 2022–2023) splnily své povinnosti všechny členské státy.

Posouzení prvního cyklu předkládání zpráv členskými státy, které provedla Komise, ukázalo, že síť míst a vykazované údaje nejsou dostatečně reprezentativní a přiměřené, aby bylo možné sledovat účinky znečištění ovzduší na ekosystémy. Na základě zkušeností získaných z tohoto prvního cyklu předkládání zpráv připravila Komise za podpory odborníků z agentury EEA a z členských států pokyny pro výběr míst ([80]). Jejich cílem je pomoci každému členskému státu vytvořit reprezentativní monitorovací síť. Nepovinná šablona pro předkládání zpráv ([81]) byla upravena na základě zpětné vazby ze strany členských států a agentury EEA. Analýza druhého cyklu předkládání zpráv ukazuje nárůst celkového počtu míst a parametrů, které byly nahlášeny, oproti prvnímu předložení (+14 %). Ačkoli se rozložení míst více shoduje s rozložením typů ekosystémů v EU, i nadále jsou v příliš velké míře zastoupeny typy ekosystémů „řeky a jezera“ a „zalesněné plochy a lesy“, zatímco orná půda, mokřady a vřesoviště/křoviny jsou stále nedostatečně zastoupeny. Značné rozdíly mezi soubory údajů vykázanými členskými státy během těchto dvou cyklů (jak z prostorového a časového hlediska, tak z hlediska typů monitorovacích míst, protokolů měření a sledovaných parametrů) ztěžují posuzování na úrovni EU. Brání to také zavedení referenčního bodu pro budoucí hodnocení dlouhodobé účinnosti směrnice.

K tomu, aby členské státy splnily své povinnosti v oblasti monitorování dopadů znečištění ovzduší na ekosystémy, není nutné, aby zřizovaly nové monitorovací stanice. Směrnice výslovně vyžaduje, aby členské státy zaujaly nákladově efektivní přístup a koordinovaly jej s jinými programy monitorování. Zdá se, že tento přístup členské státy široce využívají, jelikož většina poskytovaných údajů se řídí mezinárodními protokoly, například protokoly z programů mezinárodní spolupráce nebo z jiných směrnic EU. To omezuje

([76]) EEA (2023) Eutrophication caused by atmospheric nitrogen deposition in Europe (Eutrofizace způsobená ukládáním atmosférického dusíku v Evropě).
([77]) COM(2022) 673 final.
([78]) Sdělení Komise o monitorování ekosystémů podle článku 9 a přílohy V směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší (směrnice o národních emisních stropech) (Úř. věst. C 92, 11.3.2019).
([79]) https://ec.europa.eu/environment/air/reduction/ecosysmonitoring.htm
([80]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/85f4b9c0-e232-42b7-9940-9262f75ac625/details
([81]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/2922dd49-80d6-4fd1-b510-812dab4da6be/details

administrativní náklady spojené s požadavky směrnice na monitorování dopadů na ekosystémy.

Ačkoli šablona národních programů omezování znečištění ovzduší stanoví, že členské státy by měly uvádět (jako nepovinný obsah) dopady na životní prostředí v případě předpokládaného scénáře „s dalšími opatřeními“, žádný z dosud předložených národních programů omezování znečištění ovzduší ani dalších politik a opatření tyto dopady neuvedly.

4.3. Náklady a přínosy snížených emisí látek znečišťujících ovzduší

Informace o nákladech a přínosech politik a opatření zvolených členskými státy se v národních programech omezování znečištění ovzduší někdy uvádějí, není to ale povinné. Z deseti národních programů omezování znečištění ovzduší, které byly pro účely této zprávy analyzovány, obsahovaly uvedené informace pouze dva ([82]). I když je třeba ocenit, že tyto dva členské státy vynaložily snahy o poskytnutí odhadů, objevily se určité nesrovnalosti a nedostatky v informacích. Například v informacích poskytnutých Rumunskem o balíčcích zaměřených na více znečišťujících látek není jasné, jakým způsobem jsou náklady, přínosy a náklady na tunu snížené znečišťující látky rozděleny mezi více znečišťujících látek. Kromě toho, i když Kypr předložil odhady nákladů na dvě jednotlivé politiky a opatření, náklady na tunu sníženého NH_3 jsou považovány za nereálné. Toto velmi omezené vykazování údajů o nákladech navrhovaných opatření členských států může vést ke vzniku pochybností ohledně toho, zda je plně zajištěno financování jejich realizace. Ačkoli odhady nákladů závisejí do velké míry na vnitrostátních podmínkách, jejich vykazování by umožnilo provést analýzu relativní účinnosti různých opatření. Ta by následně mohla sloužit jako zdroj informací pro budoucí výběr politik v daných členských státech nebo v jiných členských státech (prostřednictvím vzájemného učení).

Komise nadále vyzývá členské státy, aby v nadcházejících zprávách poskytovaly více informací o nákladech a přínosech svých opatření ke snížení emisí látek znečišťujících ovzduší, neboť tyto informace jsou klíčové pro přípravu budoucích opatření. Mezitím bude tento aspekt analyzován v dalším výhledu pro čisté ovzduší pomocí metodiky modelování.

Komise provedla analýzu nákladů a přínosů pro budoucí roky v rámci třetího výhledu pro čisté ovzduší. Zohlednila přitom přínosy snížení znečištění (menší poškození zdraví a ekosystému a menší škody na materiálech) v porovnání s náklady na opatření ke snížení znečištění. V rámci analýzy nákladů a přínosů byly odhadnuty zdravotní a jiné než zdravotní dopady znečištění ovzduší a byla jim přiřazena peněžní hodnota ([83]). To ukázalo, že zdravotní dopady jednoznačně převyšují dopady na jiné oblasti než zdraví. V *základním* scénáři se například celkové negativní dopady na zdraví způsobené znečištěním ovzduší v roce 2025 konzervativně odhadují na přibližně 173 miliard EUR ročně ([84]), přičemž negativní dopady, které se netýkají zdraví (materiály, plodiny, lesy, ekosystémy), jsou odhadovány na 33 až 41 miliard EUR ročně (vše v cenách roku 2015), a to v závislosti na metodě oceňování použité pro výpočet škod na ekosystémech. Na druhou stranu náklady na opatření ke snížení znečištění ovzduší v EU-27 se v roce 2025 odhadují na 77 miliard

([82]) Rumunsko (první předložení údajů) a Kypr (aktualizované předložení údajů).

([83]) Jak je vysvětleno v publikaci Klimont et al. „Support to the development of the third Clean Air Outlook“ (Podpora při vypracování třetího výhledu pro čisté ovzduší), IIASA, 2022, a v její příloze, kapitola 5.

([84]) Aby nedošlo k případnému dvojímu započtení, vypočítávání dopadů pouze z expozice koncentracím znečišťujících látek nad rámec pokynů WHO, použití konzervativní metody pro stanovení počtu předčasných úmrtí („VOLY“) a úplné vyloučení dopadů způsobených expozicí NO_2.

EUR ročně (v cenách roku 2015), což je mnohem méně než náklady na dopady znečištění ovzduší. Výsledky modelování ukazují, že scénáře s ambicióznějšími politikami čistého ovzduší v porovnání se základním scénářem systematicky přinášejí čisté přímé přínosy (tj. přínosy minus náklady). Ambicióznější politiky čistého ovzduší mají také pozitivní vliv na HDP Evropské unie v roce 2030, který by v porovnání se základním scénářem vzrostl o 0,26 % až 0,28 %.

5. DALŠÍ ASPEKTY PROVÁDĚNÍ SMĚRNICE

5.1. Opatření EU na podporu provádění směrnice

Podle článku 12 směrnice musí Komise pravidelně svolávat Evropské fórum pro čisté ovzduší, aby tak napomáhala koordinovanému provádění právních předpisů a politik EU v oblasti kvality ovzduší. Od první zprávy v roce 2020 Komise uspořádala ve spolupráci s příslušnými členskými státy další dvě Evropská fóra pro čisté ovzduší, a to ve dnech 18.–19. listopadu 2021 v Madridu a 23.–24. listopadu 2023 v Rotterdamu ([85]). Obě akce se setkaly s velkým zájmem ze strany subjektů z oblasti státní správy, průmyslu, nevládních organizací a občanů.

Fórum pro čisté ovzduší 2021 se konalo po zveřejnění posledních pokynů týkajících se kvality ovzduší vydaných WHO a v době příprav revize právních předpisů EU v oblasti kvality ovzduší. Zaměřilo se na témata nulového znečištění a zdraví, zapojení měst a občanů, přístupu ke spravedlnosti a provázání čistého ovzduší s politikami v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti.

Fórum pro čisté ovzduší 2023 navázalo na probíhající revizi předpisů EU o kvalitě ovzduší a zaměřilo se také na témata sociální nerovnosti související s kvalitou ovzduší, územního plánování a multimodální dopravy, emisí látek znečišťujících ovzduší z námořní dopravy, zdravého životního stylu, dovedností a pracovních míst pro čisté ovzduší a sdílení znalostí.

Komise ve spolupráci s Výborem regionů rovněž zřídila Platformu zúčastněných stran pro nulové znečištění ([86]), která má pomoci realizovat stěžejní iniciativy a opatření stanovené v akčním plánu pro nulové znečištění.

Platforma sdružuje zúčastněné strany a odborníky z různých oblastí politiky, jako je zdravotnictví, zemědělství, výzkum a inovace, doprava, digitalizace a životní prostředí. Mezi její cíle patří stanovení společné vize, jak dosáhnout nulového znečištění, řešení vzájemně propojených problémů, jako je posílení společného programu v oblasti životního prostředí a zdraví, a rozvoj a sdílení osvědčených postupů v průřezových tématech.

Komise rovněž podporuje členské státy při provádění směrnice prostřednictvím budování kapacit a expertní skupiny pro kvalitu vnějšího ovzduší. V roce 2022 Komise uspořádala seminář pro budování kapacit ([87]), jehož cílem bylo šířit osvědčené postupy týkající se několika aspektů přípravy prognóz emisí látek znečišťujících ovzduší a národních programů omezování znečištění ovzduší.

([85]) https://environment.ec.europa.eu/topics/air/clean-air-forum_en
([86]) https://environment.ec.europa.eu/strategy/zero-pollution-stakeholder-platform_en
([87]) https://circabc.europa.eu/ui/group/cd69a4b9-1a68-4d6c-9c48-77c0399f225d/library/b879b074-ef81-4221-b463-d334595e03d8/details?download=true

Komise rovněž podporuje členské státy prostřednictvím nástroje TAIEX-EIR typu peer to peer ([88]). Nedávným příkladem byla pracovní cesta odborníků v rámci nástroje TAIEX, která měla jednomu členskému státu pomoci zlepšit inventuru emisí látek znečišťujících ovzduší. Na podzim 2024 je v rámci nástroje TAIEX plánováno pracovní setkání s účastí několika zemí zaměřené na zemědělská opatření ke snížení emisí amoniaku. Nástroj pro technickou podporu ([89]) může rovněž členským státům pomoci reformovat nebo zlepšit účinnost politik v oblasti čistého ovzduší.

Společné výzkumné středisko Evropské komise vyvinulo nástroj AgrEE (Agricultural Emission Estimation) ([90]) pro odhad emisí ze zemědělství, který má členským státům pomoci zlepšit jejich emisní inventury pro odvětví zemědělství.

Od roku 2014 zajišťuje program Copernicus ([91]) prostřednictvím své hlavní služby monitorování atmosféry (CAMS) nepřetržitý tok údajů a informací popisujících kvalitu ovzduší a její vývoj na vnitrostátní i evropské úrovni. Spolupráce se službou programu Copernicus v oblasti změny klimatu vedla k vytvoření webového nástroje ([92]), který umožňuje zjistit, zda některý členský stát EU v určitém roce zaznamenal výjimečně chladnou zimu či výjimečně suché léto, vzhledem k tomu, že tyto informace jsou nezbytné k tomu, aby bylo možné využít flexibility stanovené v čl. 5 odst. 2 směrnice. Tento webový nástroj zajistí, že Komise bude tyto žádosti o využití možností flexibility posuzovat konzistentně a transparentně.

V roce 2021 Komise společně s agenturou EEA spustila internetovou stránku „Index kvality ovzduší v Evropě“ ([93]) a aplikaci pro mobilní zařízení, které uživatelům umožňují lépe sledovat kvalitu ovzduší v blízkosti jejich domova nebo pracoviště.

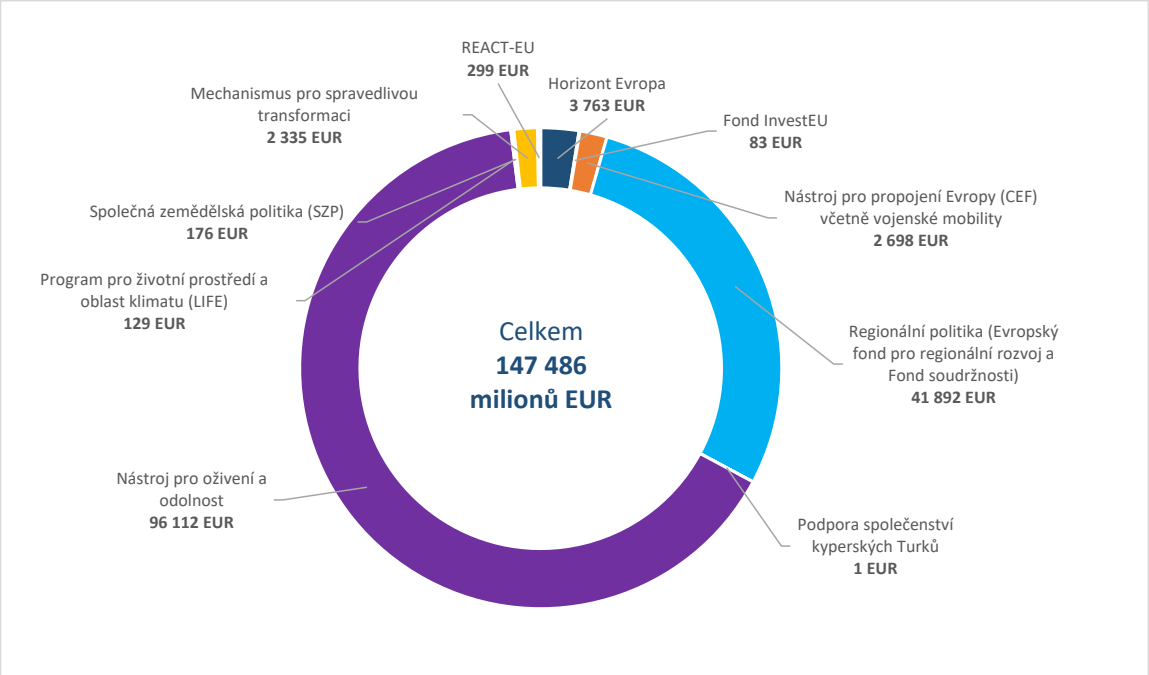
5.2. Využití finančních prostředků EU na podporu cílů směrnice

Článek 7 směrnice stanoví, že Komise „usiluje o usnadnění přístupu [členských států] k těmto prostředkům [Unie]“, aby se podpořilo dosažení cílů směrnice. Ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. c) směrnice od Komise vyžaduje, aby předkládala zprávy o tomto využití.

Členským státům bylo v průběhu let zpřístupněno financování z EU v rámci různých programů financování ke zlepšení kvality ovzduší a členské státy je úspěšně využívaly. Tyto finanční prostředky buď přímo podporují projekty pro čisté ovzduší, nebo účelně začleňují cíle v oblasti čistého ovzduší do jiných investic (např. do infrastruktury, rozvoje venkova a regionálního rozvoje). Několik projektů v rámci programů LIFE, Horizont 2020 a Horizont Evropa podpořilo snižování emisí znečišťujících látek a rovněž monitorování a zvyšování povědomí občanů o problematice znečištění ovzduší.

([88]) https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review/peer-2-peer_en Tento nástroj podporuje pracovní setkání s účastí několika zemí, studijní návštěvy nebo pracovní cesty odborníků do žádajícího členského státu.
([89]) Nástroj pro technickou podporu je program EU, který členským státům EU poskytuje přizpůsobené technické odborné znalosti pro přípravu a provádění reforem (https://reform-support.ec.europa.eu/index_cs).
([90]) https://edgar.jrc.ec.europa.eu/agree_tool/public/ (pro přístup je vyžadována služba EU Login).
([91]) Program Copernicus je složka Kosmického programu EU zaměřená na pozorování Země.
([92]) https://cds.climate.copernicus.eu/cdsapp#!/software/app-necd?tab=overview
([93]) https://www.eea.europa.eu/themes/air/air-quality-index

Za účelem monitorování pokroku ve využívání těchto finančních prostředků EU členskými státy vypracovala Komise metodiku ([94]) pro hodnocení toho, nakolik jednotlivé finanční toky přispívají k cílům v oblasti čistého ovzduší. Komise každoročně předkládá zprávu o financování opatření pro čisté ovzduší v rámci návrhu svého rozpočtu, a to pro každý příslušný program financování. Čísla zveřejněná v roce 2023 ukazují, že na období 2021–2027 je v rozpočtu EU – včetně programu NextGenerationEU – na cíl v oblasti čistého ovzduší vyčleněno odhadem 147 miliard EUR, tj. 8,3 % víceletého finančního rámce. Obrázek 4 znázorňuje podíl předpokládaných výdajů na čisté ovzduší v jednotlivých programech ([95]). Největší příspěvek v současném programovém období se předpokládá z Nástroje pro oživení a odolnost a rovněž z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti.

Obrázek 4: Předpokládaný příspěvek k čistému ovzduší v letech 2021–2027 (v milionech EUR). Pozn.: Odhad financování SZP pokrývá pouze roky 2021 a 2022 (zdroj: Evropská komise ([96]))

5.3. Vazby na mezinárodní dohody

Směrnice je úzce spjata s Úmluvou EHK OSN o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států (Úmluva o ovzduší) a s protokoly k uvedené úmluvě ([97]) a oba

([94]) Uvedeno v příloze 4 první zprávy o provádění COM(2020) 266 final a doplněno informacemi dostupnými na adrese: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/clean-air-tracking_en#clean-air-methodology

([95]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/clean-air-tracking_en Jak je vysvětleno v metodice, odhad financování SZP vychází pouze z let 2021 a 2022 a ze stávající metodiky sledování čistého ovzduší vypracované pro víceletý finanční rámec na období 2014–2020. V následujících letech, konkrétně v letech 2023–2027, bude metodika sledování čistého ovzduší přizpůsobena změněným podmínkám provádění SZP v těchto letech.

([96]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/horizontal-priorities/green-budgeting/clean-air-tracking_en

([97]) https://ec.europa.eu/environment/air/policy/index.htm

právní režimy spolu v rámci možností spolupracují, zejména v oblasti hlášení emisních inventur a prognóz. S podporou agentury EEA byly pro účely společné metodiky vypracovány společné pokyny pro inventury, které jsou průběžně zdokonalovány ([98]). V rámci Úmluvy o ovzduší jsou rovněž pravidelně zveřejňovány metodické dokumenty ([99], [100]).

Pozměněný Göteborský protokol k Úmluvě o ovzduší, který vstoupil v platnost 7. října 2019, a směrnice jsou obecně v souladu, pokud jde o závazky ke snížení emisí pro období 2020–2029. Göteborský protokol byl v rámci Úmluvy o ovzduší v nedávné době revidován, což poskytne příležitost ke zvážení další harmonizace těchto dvou právních režimů, mimo jiné vypracováním společného přístupu týkajícího se např. emisí methanu a černého uhlíku. Výsledkem přezkumu bylo rozhodnutí smluvních stran Úmluvy o ovzduší, přijaté v prosinci 2023, zahájit proces revize Göteborského protokolu. Proces revize bude zahájen v roce 2024 s cílem dokončit jednání do konce roku 2026.

6. ZÁVĚR

Důsledné provádění směrnice od samého počátku bylo a je rozhodující pro zajištění včasného snížení emisí látek znečišťujících ovzduší, účinné přispění ke zlepšení zdraví lidí a stavu ekosystémů a uskutečnění ambice nulového znečištění životního prostředí v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu a jejím akčním plánem pro nulové znečištění.

Proto Komise od samého počátku sledovala případy, kdy inventury emisí látek znečišťujících ovzduší členských států vykazovaly nesoulad s požadavky. Komise rovněž pečlivě sleduje, jak členské státy v těchto případech postupují, a vyzývá je, aby v souladu se zákonnými lhůtami přijaly konkrétní kroky v podobě aktualizovaných politik a opatření (a včas předložily aktualizované národní programy omezování znečištění ovzduší, pokud je to nutné).

Trvalou pozornost je třeba věnovat všem znečišťujícím látkám, u kterých směrnice stanoví závazky ke snížení emisí. To je důležité zejména s ohledem na nadcházející přísnější závazky ke snížení emisí od roku 2030 a s ohledem na cíl více uvést normy EU pro kvalitu ovzduší do souladu s pokyny týkajícími se kvality ovzduší vydanými WHO v roce 2021 ([101]). Jednou ze znečišťujících látek, která se jeví jako obzvláště problematická, je i nadále amoniak, u něhož zůstávají vyhlídky na splnění závazků ke snížení emisí plynoucích ze směrnice chmurné. S cílem pomoci členským státům splnit tento specifický cíl byla do směrnice zařazena příloha, v níž jsou uvedena (povinná a nepovinná) opatření a seznam zavedených postupů, které prokazatelně snižují emise amoniaku. Členské státy musí zintenzivnit své úsilí, aby zajistily, že jsou tato opatření a postupy skutečně prováděny, mimo jiné zapojením příslušných zúčastněných stran a zajištěním soudržného přístupu k dalším vnitrostátním procesům, například k provádění strategických plánů společné zemědělské politiky.

Pokud jde o ostatní regulované znečišťující látky, zde měly přímý přínos ambicióznější politiky v oblasti energetiky a klimatu, a to prostřednictvím legislativního balíčku Fit for

([98]) https://unece.org/emissions-reporting
([99]) https://unece.org/publications/environment-policy/air-convention
([100]) https://unece.org/gothenburg-protocol
([101]) Komise dne 26. října 2022 navrhla revizi směrnic o kvalitě vnějšího ovzduší a v rámci ní i norem EU pro kvalitu ovzduší (COM(2022) 542 final/2). Rada a Parlament dosáhly politické dohody o revidované směrnici na začátku roku 2024 (https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/02/20/air-quality-council-and-parliament-strike-deal-to-strengthen-standards-in-the-eu/).

55, plánu REPowerEU a nejnověji plánu klimatických cílů pro rok 2040 ([102]). Tyto iniciativy jsou významným impulsem i pro cíle v oblasti čistého ovzduší, kde se větší ambice v oblasti klimatu promítají do vyšší energetické účinnosti a rychlejšího zavádění energie z obnovitelných zdrojů nezaložených na spalování. To platí zejména pro emise jemných prachových částic, oxidů dusíku a oxidu siřičitého. Pro maximalizaci těchto vedlejších přínosů je důležité, aby členské státy odpovídajícím způsobem koordinovaly vnitrostátní postupy plánování. To znamená, že vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu a národní programy omezování znečištění ovzduší by měly být ve vzájemném souladu, což se členským státům doporučuje zohlednit při dokončování vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu do června 2024 a při aktualizaci národních programů omezování znečištění ovzduší.

Komise nadále poskytuje členským státům různé druhy podpory, aby jim pomáhala při provádění směrnice. Jedná se například o podporu budování kapacit, která má především podobu důkladného přezkumu inventur, prognóz, národních programů omezování znečištění ovzduší a údajů o ekosystémech předkládaných členskými státy. Tento úkol zahrnuje výměnu názorů s odborníky z členských států a jeho výsledkem jsou praktická doporučení pro zlepšení budoucího předkládání údajů. To je důležité, neboť pro informované a náležitě zacílené řešení zdrojů emisí jsou zapotřebí vysoce kvalitní údaje. Mezi další formy podpory, které jsou členským státům na požádání k dispozici, patří Nástroj pro technickou podporu, nástroj TAIEX-EIR typu peer to peer a výměny informací mezi zúčastněnými stranami. V neposlední řadě jsou i nadále k dispozici finanční prostředky EU na podporu iniciativ týkajících se čistého ovzduší.

Doplněním této zprávy bude čtvrtý výhled pro čisté ovzduší, který má být zveřejněn na konci roku 2024 a který poskytne aktualizovanou analýzu nákladů a přínosů při dosahování cílů směrnice a upozorní na další opatření, která jsou zapotřebí na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU. Oba dokumenty budou podkladem pro nadcházející přezkum směrnice, který má být dokončen do roku 2025 a který bude podrobněji analyzovat směrnici a její provádění.

([102]) COM(2024) 63 final.